Proefsleuvenonderzoek voorafgaand aan de realisatie van de verkaveling “Wolsemveld zone 3, deel 3” Dilbeek 2009

Eindrapport

Intercommunale Haviland cv
Brusselsesteenweg 617
1731 Zellik
tel. 02 466 51 00
info@haviland.be

Triharch
Heuve 25
3071 Erps-Kwerps
0498 / 563 908
info@triharch.be

Voorzijde:
Van links naar rechts: satellietbeeld van het plangebied (bron: www.bing.com), reconstructietekening Romeinse villa Voerendal (NL) (bron: www.voerendaal.nl), ontwerp verkaveling Wolsemveld3 (bron: VERKAVELINGSPLAN 2008)

COLOFON

Opgraving:	**Prospectie: X**
Vergunningsnummer:	**2009/096**
Datum aanvraag:	**7 april 2009**
Naam aanvrager:	**Walter Sevenants - Triharch**
Naam site:	**Dilbeek – Wolsemveld 3**

Opdrachtgever:	**Haviland Intercommunale cv, dhr. Olivier Vandenbroucke , Brusselsesteenweg 617 B-1731 Asse-Zellik**
Opdrachtnemer:	**Triharch, dhr. Walter Sevenants, Heuve 25 B-3071 Erps-Kwerps**
Administratief toezicht:	**Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed, Mvr. Els Patrouille, Blijde Inkomststraat 103-105 B-3000 Leuven**

Tekst, foto's & layout:	**Walter Sevenants - Triharch**
Topografische opmeting :	**Ooms bvba**
Onderzoek & verwerking:	**Jordi Bruggeman & Walter Sevenants – Triharch**
	Kraan(man) – Trans Van Eycken bvba
Determinatie:	**Dr. Bart Vanmontfort – VIOE (steentijd)**
	Walter Sevenants – Triharch (overige)
Copyright:	**Haviland Intercommunale**

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijk schriftelijke toestemming van de Opdrachtgever.

INHOUDSTAFEL

Colofon 3
Inhoudstafel 4
1 Inleiding 5
2 Projectbeschrijving 6
2.1 Situering plangebied 6
2.2 Gepland grondgebruik en –verzet 8
2.3 Afbakening onderzoeksgebied 10
3 Fysisch milieu 11
3.1 Topografie & hydrologie 11
3.2 Bodem 12
4 Archeologische context 13
5 Werkwijze 15
5.1 Toegepaste methoden & technieken 15
5.2 Kengetallen 16
6 Resultaten 17
6.1 Bodem 17
6.2 Archeologische vondsten 19
6.2.1 Onbepaald 20
6.2.2 Steentijd 21
6.2.3 Romeinse tijd 22
6.2.4 Nieuwste Tijden 22
6.3 Archeologische sporen, structuren & sites 23
6.3.1 Site AS1 – Romeinse villa (Romeinse Tijd) 24
6.3.2 Site AS2 – Losweg (Nieuwste Tijden) 25
7 Waardering 26
7.1 Site AS1 – Romeinse villa (Romeinse Tijd) 26
7.2 Site AS2 – Losweg (Nieuwste Tijden) 27
8 Advies 28
9 Bibliografie 30
10 Lijst van afkortingen 31
11 Lijst van begrippen 32
12 Archeologische perioden 33

1. INLEIDING

Naar aanleiding van de ontwikkeling van een verkaveling met sociaal karakter door Intercommunale Haviland (verder aangeduid als Haviland), werd door het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed (verder aangeduid als het Agentschap) een bindend advies aan de stedenbouwkundige vergunning toegevoegd. Dit advies hield in dat er, voordat de bouwwerken zouden starten, een archeologisch vooronderzoek moest plaatsvinden over heel het plangebied door middel van proefsleuven.

Om aan deze voorwaarde te voldoen, heeft Haviland in 2008 een offerteaanvraag voor een studieopdracht uitgeschreven.

Deze opdracht werd door het directiecomité van Haviland op 6 november 2008 toegewezen aan Triharch. Deze opdracht werd afgeroepen door Haviland op 19 februari 2009. De startvergadering met de betrokken partijen (opdrachtgever, opdrachtnemer en administratief toezichthouder) vond plaats op 17 maart 2009. De voorbereiding van het onderzoek ging van start op 1 maart 2009. Het terreinwerk liep van 20 april tot en met 8 mei 2009. De verwerking van de onderzoeksresultaten verliep van 28 april tot en met 1 juni 2009, waarvan dit eindrapport onder meer het resultaat is. De eindvergadering met de betrokken partijen vond plaats op 18 mei 2009. Het eindrapport en het opgravingsarchief werden opgeleverd op 2 juni 2009.

De bedoeling van het onderzoek was om binnen het plangebied archeologisch erfgoed te karteren en het eventueel aanwezig archeologisch erfgoed te lokaliseren, te interpreteren en te waarderen zodat een advies wordt uitgebracht over eventuele vervolgstappen m.b.t.

- het archeologisch vrijgeven van (bepaalde zones binnen) het plangebied
- eventueel bijkomende maatregelen naar behoud en/of beheer, o.a. met een aanduiding van op de graven zones, de methodiek van het archeologisch vervolgonderzoek en aandachtspunten (bvb. verstoringen op het terrein, leidingen die niet op de plannen stonden, aantal opgravingsvlakken, …)

De eindbeslissing over vrijgeven van de gronden en/of archeologisch vervolgonderzoek ligt bij het Agentschap.

Voor een beschrijving van de opgelegde technische bepalingen van het onderzoek verwijzen we naar het betreffende bestek. (1)

Dit rapport is het eindrapport zoals beschreven werd in het bestek. (2) Het bestaat uit een tekstueel gedeelte aangevuld met plannen. In de tekst wordt verwezen naar de plannen. Figuren zijn in de tekst zelf opgenomen. Aan de plannen en figuren werd een afzonderlijke nummering toegekend.

(1) BESTEK 2008, p. 12-18.
(2) BESTEK 2008, p. 17.

2. PROJECTBESCHRIJVING

2.1 Situering van het plan- & onderzoeksgebied

Het gebied voor de verkaveling is gelegen in de provincie Vlaams-Brabant, gemeente Dilbeek, plaatsnaam "Wolsemveld". Het wordt begrensd door de Lange Haagstraat, Kauwenlaan en Zuurweidestraat.

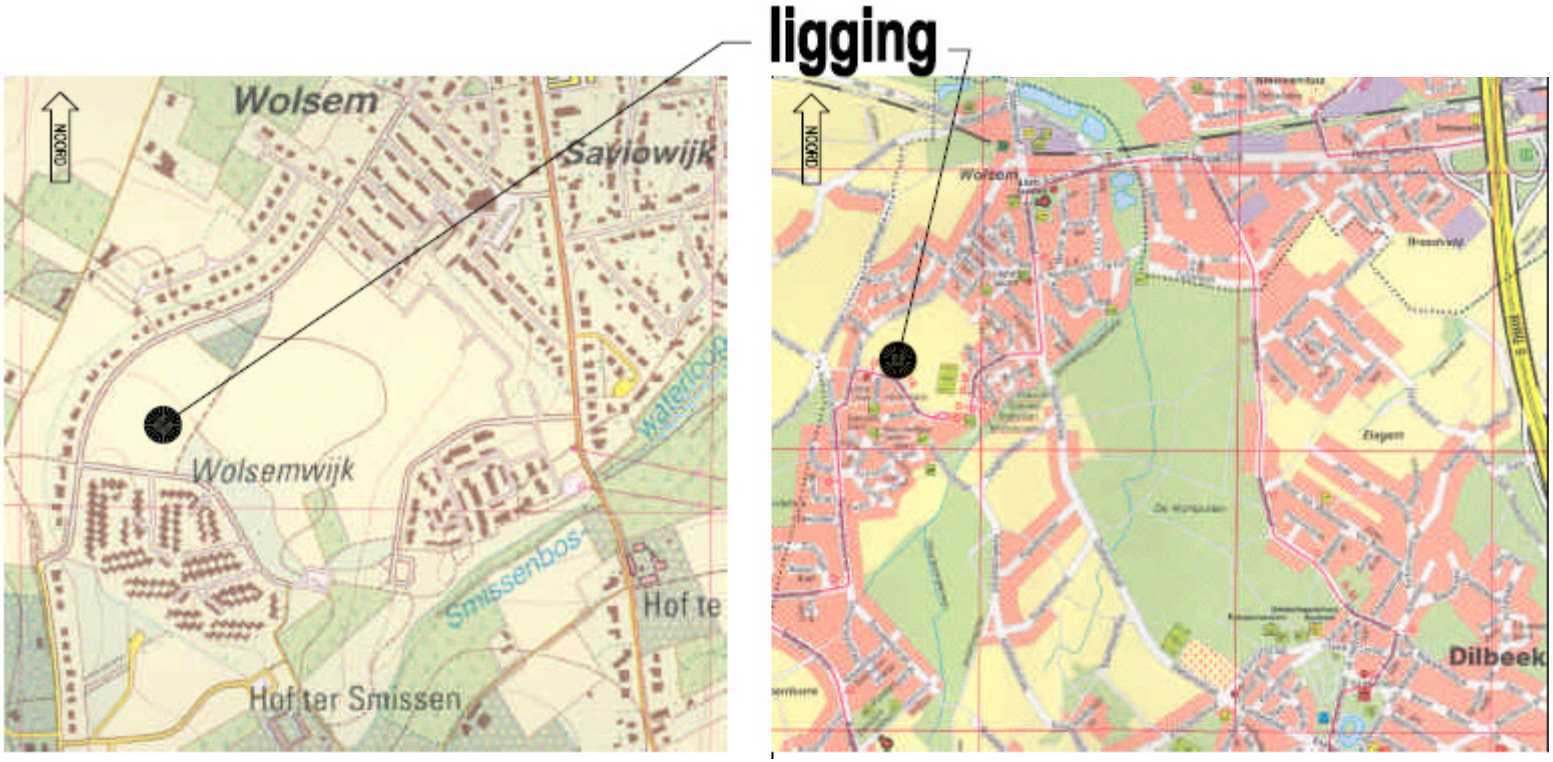

Figuur 1:
Situering plangebied – mezo (bron: VERKAVELINGSPLAN 2008)

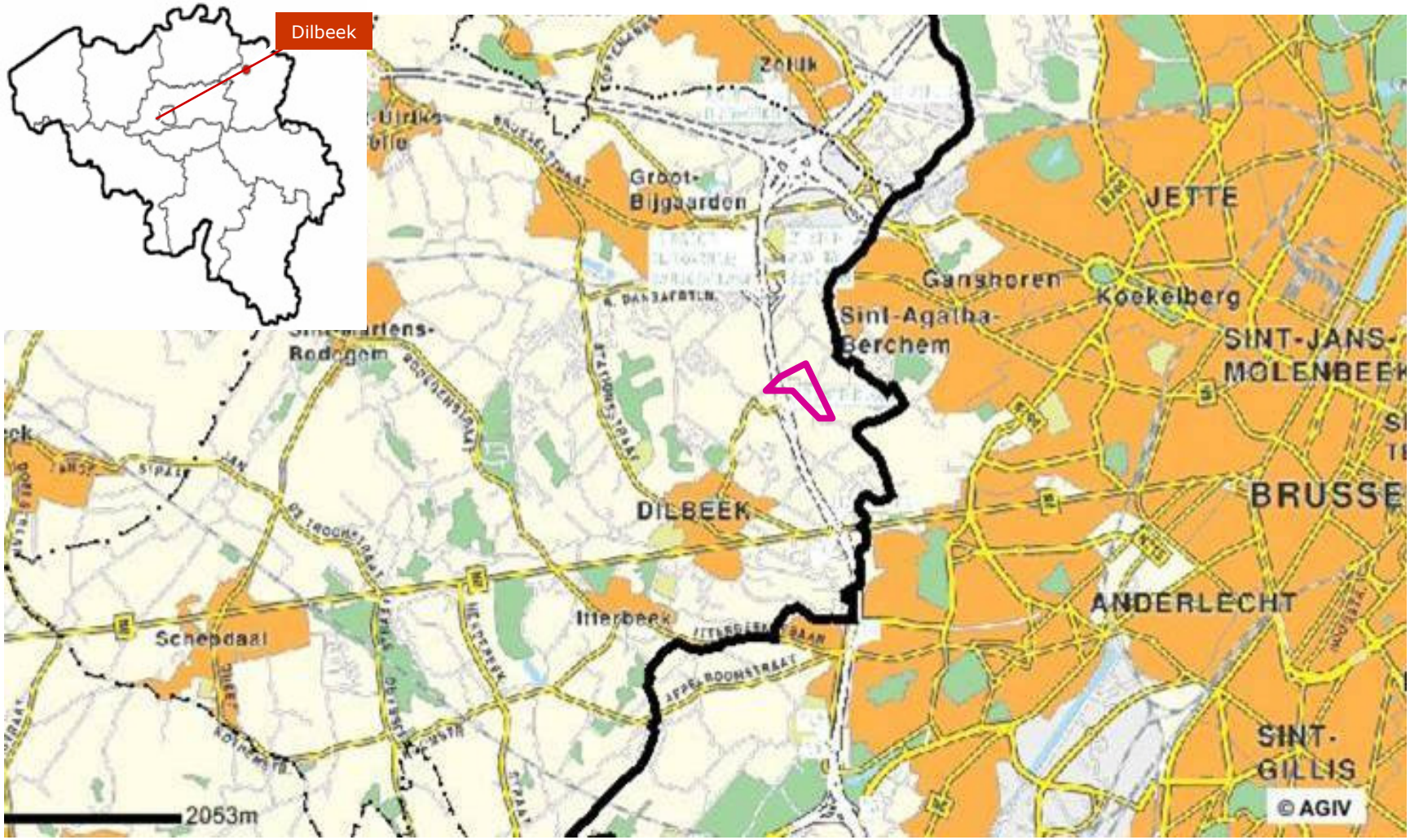

Figuur 2:
Situering plangebied – macro (bron: AGIV)

Legende

Locatie plangebied

2.2 Gepland grondgebruik en -verzet

Binnen het plangebied kunnen we de volgende (deel)zones onderscheiden, met hun respectievelijk gepland grondverzet (3)

Zone "verkaveling": voor deze zone is de verkaveling- en stedenbouwkundige vergunning afgeleverd, verder onder te verdelen in deelzones

- PZ1: wegenis / openbaar domein: de rijbaan is ca. 6 m breed, met aan één zijde een voetpad van ca. 1,50 m breed, en aan de andere zijde een groene bufferzone of parkeerstrook en een voetpad van circa 3,5 m breed. De totale breedte van de weg bedraagt ca. 11 m. De rijbaan zelf wordt 60 cm –Mv aangelegd, de parkeerstroken 43 cm –Mv en de voetpaden 29 cm –Mv.
- PZ2: woonzone / private kavels: het betreft 48 bouwkavels. De aanleg van ruimtes onder het peil van het gelijkvloers (kelders) wordt in de verkavelingsvoorschriften niet verboden en kunnen dus in principe tot circa 230cm –Mv aangelegd worden (onderkelderde woning)

Zone "woonerf": deze zone valt momenteel buiten de verkavelingsvergunning. Voor de inschatting van het grondverzet op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed worden de cijfers van zone "verkaveling" genomen. Naar analogie met de huizen langsheen de Kauwenlaan, zou het kunnen dat (het zuidelijk deel van) het terrein wordt opgehoogd vooraleer de wegenis wordt aangelegd (zie WP1 PR1).

- PZ3: wegenis / openbaar domein
- PZ4: woonzone / private kavels

Zone "uitbreiding", deze zone valt momenteel buiten de verkavelingsvergunning. Voor de inschatting van het grondverzet op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed worden de cijfers van zone "verkaveling" genomen.

- PZ5: wegenis / openbaar domein - oost
- PZ6: woonzone / private kavels – oost
- PZ7: reserve – centraal

(3) Bron: VERKAVELINGSPLAN 2008

Figuur 3:
Ontwerp verkaveling Wolsemveld 3 met aanduiding van de verschillende zones.
Bron onderkaart: VERKAVELINGSPLAN 2008

Legende

- Woonzone / private kavels
- Wegenis / openbaar domein
- Reserve

2.3 Afbakening onderzoeksgebied

Het plangebied heeft een oppervlakte van 7,10 ha. Het onderzoeksgebied beslaat het volledige plangebied.

Een aantal zones binnen het plangebied konden omwille van ontoegankelijkheid niet onderzocht worden, met name

- NOZ1 – Weide Zuurweidestraat
- NOZ2 – Hoogspanningskabel
- NOZ3 – Ophoging en struikgewas Kauwenlaan
- NOZ4 – Ophoging en struikgewas Kauwenlaan
- NOZ5 – Ophoging en struikgewas Kauwenlaan
- NOZ6 – Bos lange Haagstraat
- NOZ7 – Ophoging en struikgewas Lange Haagstraat

De totaal niet-onderzoekbare oppervlakte bedraagt 1,05 ha.

Dit brengt het netto onderzoekbaar gebied op 6,05 ha.

3. FYSISCH MILIEU

3.1 Topografie & hydrologie

Het onderzoeksgebied bevindt zich op een vrij vlak terrein dat op zich deel uitmaakt van een uitloper van een noordoost-zuidwest gericht plateau gelegen tussen de Molenbeek en de Smissenbosbeek.

Het maaiveld bevindt zich ter hoogte van het onderzoeksgebied op 49 tot 51 m TAW en helt licht af van het zuidwesten naar noordoosten. In het zuidoosten van het onderzoeksgebied wordt net de aanzet naar de vallei van de Smissenbosbeek aangesneden.

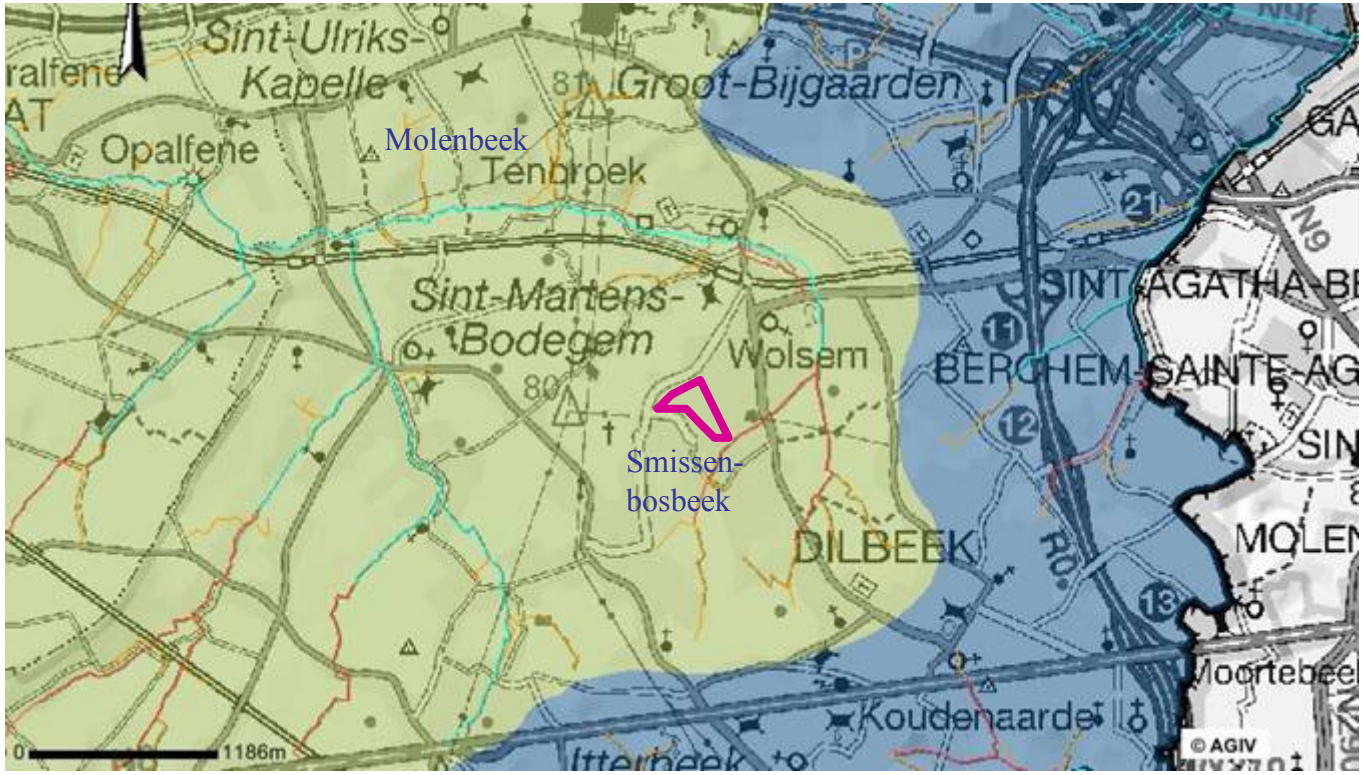

Figuur 4:
Topografische ligging van het plangebied.
Bron: AGIV

Legende

Locatie plangebied

3.2 Bodem

Het merendeel van het onderzoeksgebied bestaat uit een droge leembodem met textuur B horizont (Aba(b)). In het zuidoosten van het onderzoeksgebied, naar de vallei van de Smissenbosbeek toe, wordt de bodem geclassificeerd als een matig natte leembodem zonder profielontwikkeling (Adp).

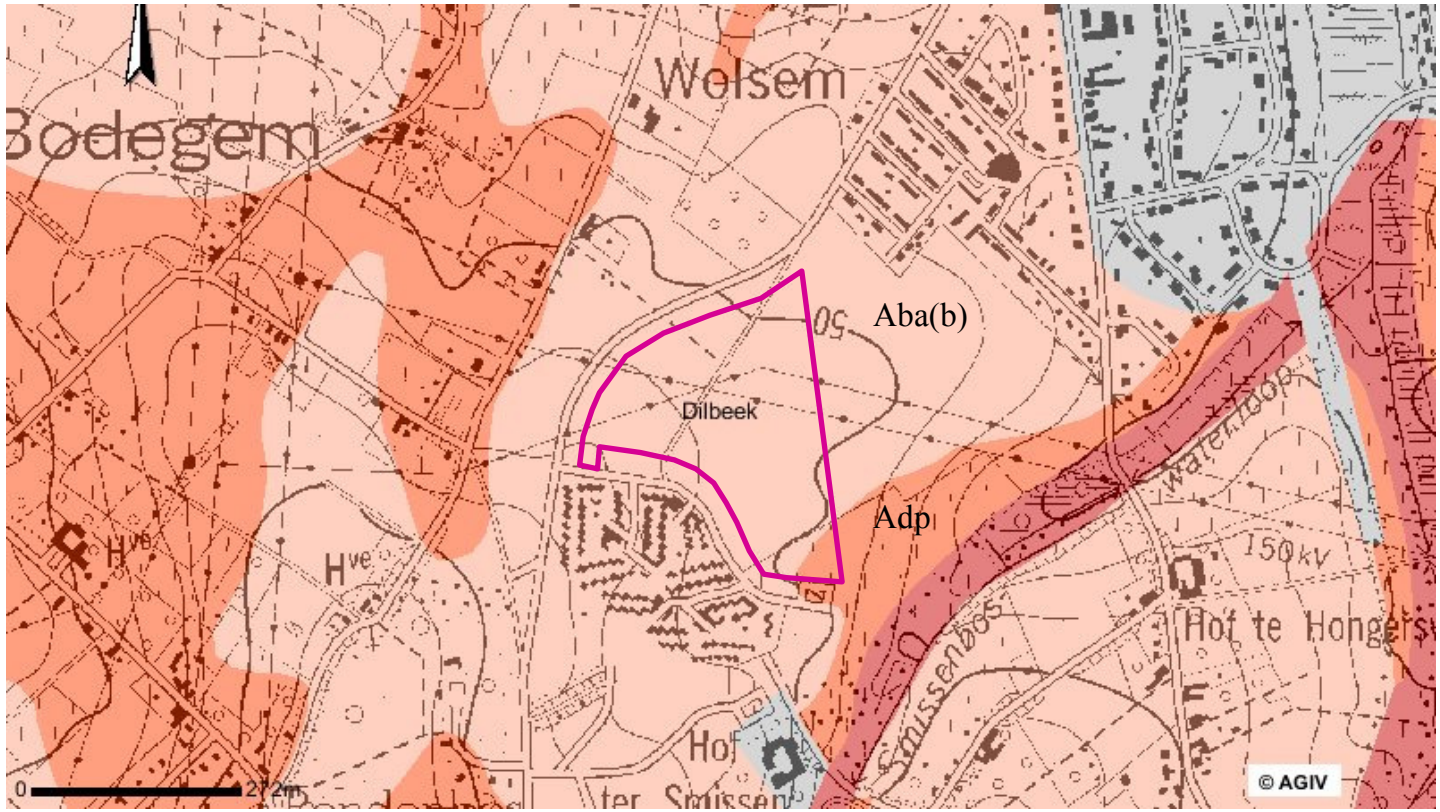

Legende

Locatie plangebied

Figuur 5:
Bodemkundige kartering van het plangebied en omgeving.
Bron: AGIV

4. ARCHEOLOGISCHE CONTEXT

Het onderzoeksgebied is gelegen binnen de archeoregio (zand)leemstreek.

Binnen het plangebied zijn geen archeologische gegevens gekend. In de Centraal Archeologische Inventaris staan in de omgeving een aantal laatmiddeleeuwse hoeves aangeduid.

Ten zuiden van het plangebied, tussen de Smissenbosstraat en het Hof ter Smissen, werden in 2006 opgravingen uitgevoerd door het VIOE. Daarbij werden sporen gevonden uit de ijzertijd en de Romeinse periode.

Op basis van de topografie en oriëntatie van de helling van het plateau heeft het onderzoeksgebied een hoge archeologische verwachting voor Romeinse nederzettingssporen. Tijdens een terreinverkenning uitgevoerd op 4 december 2008 werd op het braakliggende terrein (maïsstoppels) een zone met Romeinse dakpanfragmenten vastgesteld ter hoogte van WP23 en WP22 aan de oostelijke grens van perceel 41w3. Deze concentratie zette zich verder in oostelijke richting op het aanliggende perceel.

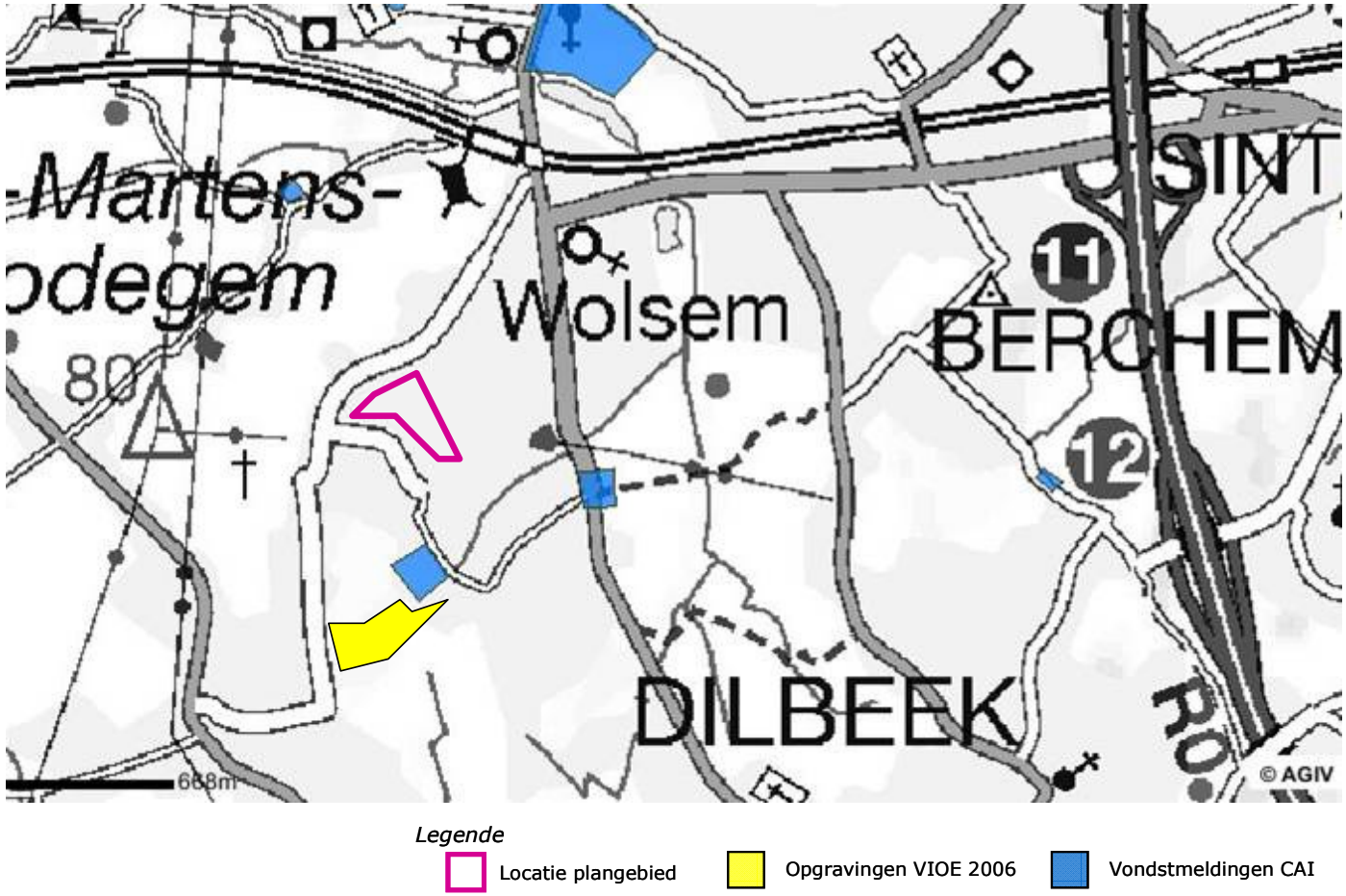

Figuur 6:
Archeologische context volgens CAI (toestand 27/5/2002) (bron AGIV) en informatie aangeleverd door het Agentschap.

5. WERKWIJZE

5.1 Toegepaste methoden & technieken

Binnen het plangebied werden twee hoofdmeetlijnen op 50 meter van elkaar uitgezet als basis voor het uitzetten van de proefsleuven. De hoofdmeetpunten werden op 60 meter van elkaar geplaatst.

De methode van "continue" sleuven werd gebruikt. Op de niet onderzoekbare plaatsen werden de proefsleuven echter onderbroken:

- In het zuidelijk deel: WP4 en WP5, WP2 en WP3, WP7 en WP8, WP9 en WP10, WP11 en WP12
- In het noordelijk deel: WP26 tot en met WP30

De afstand tussen de proefsleuven bedroeg 15 m (van middenpunt tot middenpunt) (4), met uitzondering van WP11 (omwille van veiligheidsredenen).

De proefsleuven werden haaks op de westelijke perceelsgrens ingepland (met uitzondering van WP1 om praktische redenen). De fysische kenmerken van het terrein (zie verder) komen namelijk overeen met de locatievoorkeuren van zogenaamde Romeinse Villae. Een vermoeden dat verstrekt werd door de vaststelling van Romeinse dakpanconcentraties bij de terreinverkenning (zie eerder). Een Romeins villa(domein) heeft namelijk een typische NW-ZO oriëntering. De gekozen inplanting van de sleuven zou ervoor zorgen dat eventueel aanwezige structuren zoals (uitbraaksporen van) funderingen van Romeinse steenbouw, (perceel)greppels of wegbeddingen, optimaal konden aangesneden worden.

De archeologische sporen werden door middel van een guts (2 cm doormeter) aangeboord, om de morfologie en diepte van de sporen na te gaan.

Alle sporen en het westelijke profiel van (nagenoeg) elke proefsleuf werd fotografisch vastgelegd.

Alle hoofdmeetpunten, proefsleuven, vlakken, profielen, sporen, aanleg- & metaaldetectievondsten werden topografisch ingemeten (incl. TAW).

Archeologische objecten werden exemplarisch ingezameld.

Alle werkputten werden met een metaaldetector gescreend. De metaaldetectievondsten werden niet ingezameld, maar ze werden wel topografisch opgemeten en de detectiekenmerken werden genoteerd.

Registratiemethode:

- Werkput: WPxxx met xxx een oplopend volgnummer van 1 tot en met 30
- Profielen: PRxxx met xxx een oplopend volgnummer binnen de betreffende werkput
- Sporen: Sxxx met xxx een oplopend volgnummer binnen de betreffende werkput
- Aanlegvondsten: AVxxx met xxx een oplopend volgnummer binnen de betreffende werkput
- Metaaldetectievondsten: MDxxx met xxx een oplopend volgnummer binnen de betreffende werkput

(4) In functie van de richtlijn uit BESTEK 2008 om de proefsleuven op max. 15 m van elkaar aan te leggen.

5.2 Kengetallen

In totaal werden 30 proefsleuven aangelegd. Dit resulteerde in een totaal opengelegd areaal van 7.880m² of 13,02% van het netto onderzoekbaar gebied.

	aantal	lengte (lopende meter)	oppervlakte		% onderzocht opp.
			m²	hectare	
plangebied			71.015	7,10	
onderzoeksgebied			71.015	7,10	
niet onderzoekbaar			10.513	1,05	
netto onderzoekbaar gebied			60.502	6,05	
werkputten	30	3.940	7.880	0,79	13,02%
norm proefsleuven					12,00%

Figuur 7:
Kengetallen terreinonderzoek. (Bron: Triharch).

6. RESULTATEN TERREINONDERZOEK

6.1 Bodem

Over het merendeel van het onderzoeksgebied bevindt het archeologische niveau zich op circa 35 cm –Mv.

Een aantal bodemprofielen tonen aan dat het plangebied in een beperkte strook langsheen de Kauwenlaan opgehoogd werd, waarschijnlijk tijdens de aanleg van de (woonwijk langsheen die) Kauwenlaan. Deze ophogingen variëren van 100 cm in het zuiden tot 25 cm in het noorden. De oorspronkelijk Ap-horizont werd waarschijnlijk samengedrukt door de graaf- en/of landbouwmachines. Deze ophoging en compressie werd enkel aan de westzijde van het onderzoeksgebied langsheen de Kauwenlaan vastgesteld. Deze bodemprofielen zijn dus niet representatief voor de bepaling van de diepte van het archeologische niveau t.o.v. het huidig maaiveld in het onderzoeksgebied. Zie figuur 8.

Vooral in het westelijk deel van het onderzoeksgebied werden "natuurlijke" sporen aangetroffen, waarvan een aantal als boomvallen kunnen geïnterpreteerd worden.

In WP27 (S1) en WP29 (S1) werd vastgesteld dat een strook langsheen het bos samengedrukt is door zware landbouwmachines (maïsoogst?). Zie figuur 9.

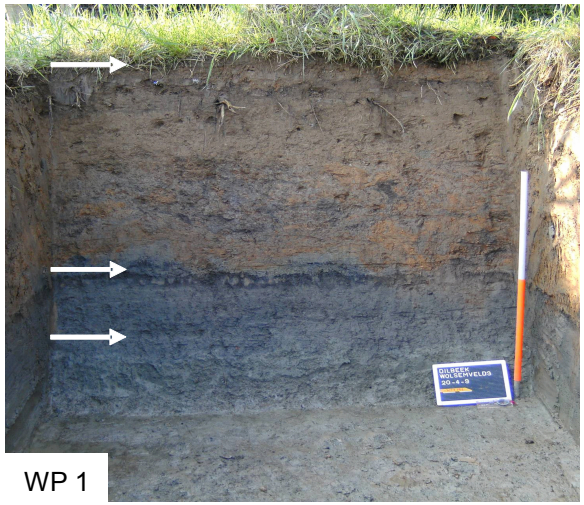

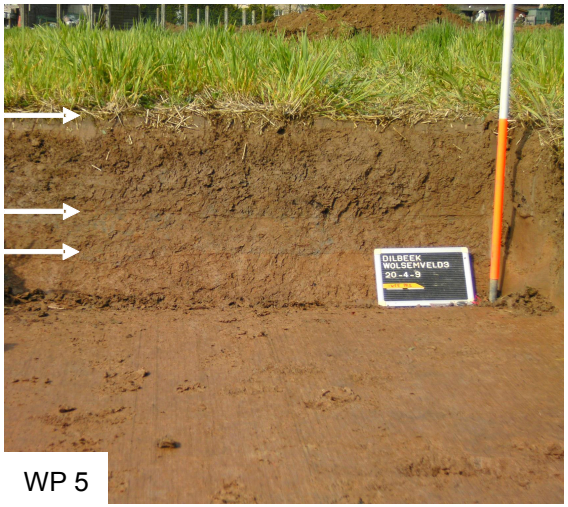

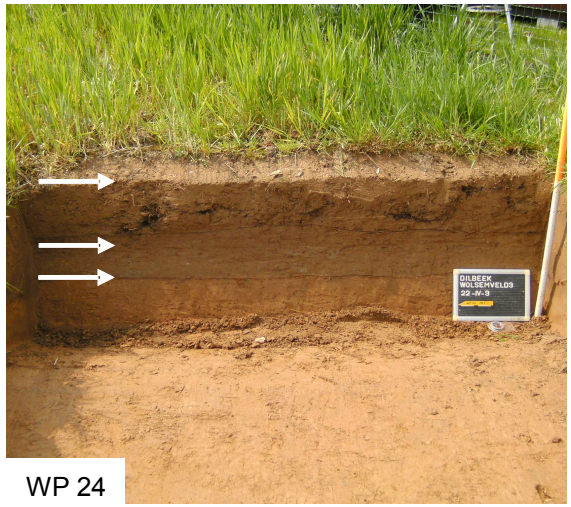

Figuur 8:
Bodemprofielen van WP1, WP5 en WP6: ophogingen en compressie ter hoogte van de Kauwenlaan. (Bron: Triharch).

Figuur 9:
Compressie van de bodem door landbouwmachines in WP27. (Bron: Triharch).

6.2 Archeologische vondsten

In totaal werden 467 objecten ingezameld tijdens de aanleg en registratie van de werkputten, waarvan 449 objecten in geregistreerde sporen.

Het merendeel van deze objecten (293 stuks of 63%) kon in de Romeinse tijd gedateerd worden. 160 stuks (of 34%) konden niet gedateerd worden.(5)

Het feit dat geen enkel niet-verbrand organisch object kon worden ingezameld, is waarschijnlijk een weerspiegeling van de slechte bewaringscondities voor dergelijk materiaal in deze bodem.

Hierna worden de vondsten per archeologische periode besproken. Hierbij wordt de thesaurus van de CAI gebruikt. (6)

Categorie		Steentijd	Romeinse Tijd	Nieuwste Tijd	Onbepaald	Totaal
aardewerk	vaatwerk		200	1	43	244
	baksteen			2		2
	dakpan		80	2	5	87
	verbrande leem				14	14
	andere		8		36	44
glas	vaatwerk		2			4
	constructie		2			2
metaal	gebruiksvoorwerp			1	16	17
	andere				7	7
as, sintels, slakken					11	11
organisch	verbrand bot		1			1
constructie	beton			4		4
	asfalt			1		1
steen	kalksteen				1	1
	zandsteen				13	13
	kei				4	4
	ijzeroer				1	1
	artefact	2				2
	andere				7	7
kunststof	plastiek			1		1
Totaal		2	293	12	158	467

Figuur 10:
Overzicht van de ingezamelde archeologische vondsten per vondstcategorie en periode. (Bron: Triharch).

(5) Met uitzondering van het organisch materiaal, werden de individuele vondsten gedetaeerd o.b.v. vormelijke kenmerken, niet o.b.v. vondstcontexct.

(6) SLECHTEN 2004, p.51.

6.2.1 Onbepaalde periode

In WP5 werd een fragment van een houten paal in situ aangetroffen (WP 5 S3). Deze kan echter niet met zekerheid aan een bepaalde periode worden toegeschreven. Het feit dat deze nog in de Ap-horizont bewaard was, doet vermoeden dat deze eerder van recente ouderdom is. Zie figuur 11.

Tussen het "onbepaald" aardewerk bevinden zich een aantal fragmenten handgevormd aardewerk, waarvan sommige in "ijzertijdtraditie". Deze behoren waarschijnlijk (obv context) tot de Romeinse Tijd. Het kan echter niet uitgesloten worden dat er zich toch archeologische sporen uit de Metaaltijden en/of de vroege Middeleeuwen binnen het onderzoeksgebied zouden bevinden, ondanks het feit dat er geen sporen werden aangetroffen die met zekerheid aan die periode(s) kunnen worden toegewezen. De waarschijnlijkheid ligt echter laag.

Het merendeel van de metalen vondsten betreft ijzeren nagels die, obv vondstcontext aan de Romeinse Tijd kunnen toegeschreven worden. Er werden geen voorwerpen in non-ferro metalen (koperlegering, lood, …) ingezameld die aan de Romeinse tijd zouden kunnen worden toegewezen.

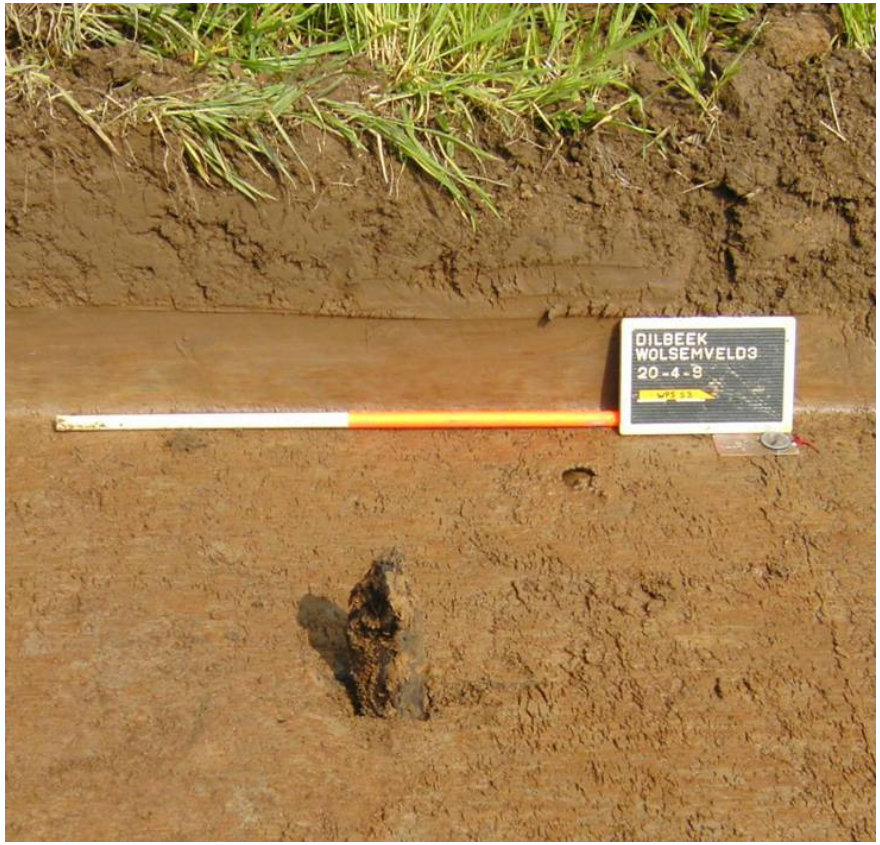

Figuur 11:
Houten paal in WP5. (Bron: Triharch).

6.2.2 Steentijd

Er werden 2 stenen objecten gevonden die als resultante van menselijke activiteit uit de steentijd kunnen geïnterpreteerd worden.

Het eerste object betreft een zogenaamde "chip" in silex (DWVOP58) uit spoor S7 in WP17. Een nauwkeuriger datering dan "steentijd" of "metaaltijden" is niet mogelijk.

Het tweede object is een licht beschadigde gepolijste stenen bijl afkomstig uit de vulling van een Romeins spoor (WP15 S1). Het is vervaardigd uit vuursteen afkomstig uit (de omgeving van) Spiennes en dateert waarschijnlijk uit het Midden-Neolithicum (4.500 – 3.500 v.Chr.).

Figuur 12:
Vondst DWVP58 – Gepolijste stenen bijl uit het Midden-Neolithicum, gevonden in Romeins spoor S7 in WP17.
(Bron: Triharch).

6.2.3 Romeinse Tijd

293 gerecupereerde objecten kunnen aan de Romeinse tijd toegeschreven worden.

Hiervan zijn 271 stuks afkomstig uit geregistreerde sporen.

Van de vondstcategorieën is aardewerk het sterkst vertegenwoordigd, gevolgd door glas.

Het aardewerk kan algemeen gedateerd worden van de 1ste tot en met de 3de eeuw na Christus. De aanwezigheid van zogenaamde "Belgische waar" (zowel terra nigra als terra rubra) kan wijzen op een occupatie in de vroeg-Romeinse tijd.

6.2.4 Nieuwste Tijden

Dertien objecten kunnen aan de Nieuwste Tijden toegeschreven worden.

Hiervan zijn er 12 afkomstig uit geregistreerde sporen.

Deze stukken werden exemplarisch ingezameld uit de sporen van de wegbedding (zie verder onder site AS2 - Structuur 8).

6.3 Archeologische sporen, structuren en sites

In dit deel worden de archeologische structuren en sites besproken die konden geïdentificeerd worden aan de hand van de geregistreerde sporen en vondsten. Onder een "archeologische site" verstaan we de relicten van menselijke activiteiten uit dezelfde "archeologische periode" die bij elkaar horen in een ruimtelijk afgebakend geheel. Onder een "archeologische structuur" verstaan we binnen dit onderzoek een geheel aan sporen die samen (binnen dezelfde "archeologische periode" en "site") tot eenzelfde eenheid behoren.

In totaal werden 196 sporen geregistreerd, waarvan 67 als van "natuurlijke" oorsprong kunnen geïdentificeerd worden, 120 als "antropogeen" en 7 "onbepaald". Twee bleken na controleboring geen spoor te zijn. Van de antropogene sporen kunnen er 101 aan de Romeinse tijd toegeschreven worden en 13 aan de Nieuwste Tijden.

In totaal werden 68 sporen aangeboord om de morfologie en de diepte ervan te bepalen, waarvan 60 antropogene, 7 natuurlijke en 1 onbepaald. Van de 60 antropogene waren er 57 uit de Romeinse Tijd, 2 uit de Nieuwste Tijden en 1 met onbepaalde datering.
De diepte van de aangeboorde Romeinse sporen varieert van 7 cm tot 72 cm, met een gemiddelde diepte van 30 cm.

Binnen het onderzoeksgebied kunnen 2 archeologische sites afgebakend worden, met name 1 uit de Romeinse Tijd (een zogenaamde "Romeinse villa" – AS1) en 1 uit de Nieuwste Tijden (een weg – AS2).

6.3.1 Site AS1 – Romeinse Villa – Romeinse Tijd

In werkputten WP2, WP3, WP7 t.e.m. WP25 werden sporen aangetroffen die deel uitmaken van een Romeins villa-domein. (7)

Greppels & grachten:

- **Structuur1**: in WP7, WP9, WP14, WP15, WP16, WP17, WP19, WP20 (S5) en WP21 werd telkens een noordwest-zuidoost georiënteerd spoor aangetroffen. In WP2 en WP22 werd dergelijk spoor na controle niet vastgesteld. Deze sporen zijn waarschijnlijk onderdeel van een minimaal 200 meter lange greppel die de westelijke afbakening vormt van het villadomein.
- **Structuur2**: in WP10, WP12 en WP14 (en WP15?) werd telkens een noordwest-zuidoost georiënteerd spoor aangetroffen. Deze sporen zijn waarschijnlijk onderdeel van een minimaal 70 meter lange greppel.

Brandrestengraven:

- **Structuur3**: in WP12 werden twee sporen aangetroffen die als brandrestengraven kunnen geïnterpreteerd worden, namelijk S6 en S14. Dit zou kunnen wijzen op de aanwezigheid van een grafveld in deze zone van het villadomein.

Paalkuilen: in totaal werden 5 sporen geregistreerd die als paalkuil (na controleboring) kunnen geïnterpreteerd worden, namelijk WP10 S4, WP12 S9, WP16 S5, WP17 S9 & S10. Hieruit kan geen grondplan van houten gebouwen gereconstrueerd worden. Toch weten we dat Romeinse villae verschillende gebouwen hadden, die zowel uit steen- als uit houtbouw konden opgetrokken zijn.

Steenbouw: op vier plaatsen werden sporen teruggevonden van zogenaamde steenbouw. Deze sporen hebben allen een noordoost-zuidwest oriëntatie.

- **Structuur4**: In WP13 werd de hoek van een kelder aangesneden (S1). Deze had aan de binnenzijde een parament van zorgvuldig gekapt zandsteen en was homogeen opgevuld met dakpan- en mortelfragmenten.
- **Structuur5**: In WP15 (M1, M2 & M3) werden 3 sporen aangetroffen die opgevuld waren met zandstenen. Het betreft hier stenen funderingen waarvan, na afbraak van het gebouw, de stenen niet tot in de funderingen werden uitgebroken.
- Sporen S7 en S9 in WP15 kunnen als uitbraaksporen van stenen funderingen geïnterpreteerd worden, maar het zouden ook afvalkuilen kunnen geweest zijn.
- Spoor M4 in WP15 bestaat uit een aantal zandstenen, maar er kon geen spooraflijning vastgesteld worden. Dit zou een uitbraakspoor kunnen zijn, maar is niet zeker.
- **Structuur6**: In WP22 werden 3 uitbraaksporen van stenen funderingen (M1, M2 & M3) aangetroffen.
- **Structuur7**: In WP23 werden 3 uitbraaksporen van stenen funderingen vastgesteld (M1, M2 & M3). In WP24 werd 1 uitbraakspoor van een stenen fundering aangetroffen. Mogelijk behoorden deze sporen tot eenzelfde gebouw.

Activiteitszones: in een groot aantal proefsleuven (WP3, WP8, WP9, WP12, WP13, WP14, WP15, WP16, WP17, WP19, WP20, WP21, WP22, WP23 en WP24) werden over grote oppervlakten sporen aangetroffen bestaande uit een vergraven leembodem met houtskool, dakpanfragmenten, scherven en andere archeologische objecten. Deze zones worden als "activiteitszones" geïdentificeerd.

(7) Alhoewel het momenteel niet kan uitgesloten worden dat het over verschillende villadomeinen zou kunnen gaan.

6.3.2 Site AS2 – Losweg – Nieuwste Tijden

In werkputten WP20 (S3), WP21 (S1), WP22 (S4), WP23 (S3), S24 (S8), WP25 (S2), WP30 (S1), WP28 (S1) en WP27 (S1) werden sporen aangetroffen die de bedding vormen van een ca. 6 m brede weg (structuur 8). Deze weg staat in de buurt bekend als een vroegere "losweg".

7. WAARDERING

7.1 Site AS1 – Romeinse Villa – Romeinse Tijd (8)

Belevingswaarde, in functie van schoonheid en herinneringswaarde: niet van toepassing

Fysische kwaliteit, in functie van gaafheid en bewaringstoestand van

- mobilia (vondsten):
  - weinig kans op (goede) bewaring niet-verbrande organische resten, met uitzondering van de zuidelijke punt van het plangebied
  - andere vondstcategorieën zijn "normaal" vertegenwoordigd
- sporen qua
  - gaafheid:
    - weinig menselijke bodemingrepen na de Romeinse tijd, met uitzondering van landbouw => éénperiode-site enkel geïmpacteerd door landbouwactiviteit
    - beperkte impact bodemerosie op verdwijnen van de sporen en/of vermenging in de ploeglaag
  - leesbaarheid: normaal voor (zand)leembodem

Inhoudelijke kwaliteit, in functie van

- zeldzaamheid & representativiteit: Romeinse villadomeinen kenden een verspreiding in de vruchtbare (zand)leemstreek van België en Nederlands Limburg/Maasvallei. Op regelmatige tijdstippen worden archeologische resten van Romeinse villae ontdekt en eventueel (deels) opgegraven. Dit villadomein kan, o.b.v. de momenteel vastgestelde kenmerken, als representatief beschouwd worden voor de groep van de Romeinse villae. Met grote waarschijnlijkheid kan gesteld worden dat er nog resten van Romeinse villadomeinen zullen aanwezig zijn in deze archeoregio, wat deze site dus niet uniek maakt binnen deze archeoregio of Vlaanderen. Wat momenteel wel uniek is, is dat het volledig areaal van het betreffende villadomein gelegen is binnen de plangebieden van stedenbouwkundige ontwikkelingen.
- Informatiewaarde en ensemblewaarde: onze huidige kennis over Romeinse villae kent een aantal lacunes. Zo weten we momenteel onvoldoende over de architectuur en inrichting van de villaterreinen; de chronologische ontwikkeling van de villadomeinen, incl. de periode die eraan vooraf gaat en/of erop volgt; de verspreiding van de villa's in het landschap en de daaraan verbonden vraag naar de omvang van de domeinen; de economische, sociale en culturele aspecten. Een antwoord op deze vragen kan enkel verkregen worden door middel van, onder meer:
  - nauwkeurigere stratigrafische opgravingen met bijzondere aandacht voor houtbouw;
  - opgravingen van volledige villa's, met zowel het woongedeelte (pars urbana) als het bedrijfsgedeelte (pars rustica);
  - een systematisch opsporen van zgn. offsite-verschijnselen (sporen van villa-gebonden landindeling en verkeersinfrastructuur, begravingen en cultusplaatsen);
  - een systematische inmeting en inzameling van mobiele vondsten en bemonstering van ecologisch-archeologisch materiaal.

(8) Waarderingscriteria gebaseerd op de criteria gebuikt voor wettelijke bescherming van archeologische monumenten. Inhoudelijke kwaliteit grotendeels gebaseerd op www.onderzoeksbalans.be

Omwille van de bedreiging van het volledige villadomein door de ruimtelijke ontwikkelingen, stelt zich hier een opportuniteit om, via de hierboven vermelde methoden en technieken, de nodige informatiebronnen voor de beantwoording van de kennislacunes aan te brengen.

Op basis van de representativiteit en de informatiewaarde kan deze site als behoudwaardig gekwalificeerd worden.

Aangezien de archeologische (Romeinse) sporen zich vanaf 35 cm –Mv manifesteren en het grondverzet van de wegenis tot 60 cm –mv en deze voor de woningen tot 230 cm –Mv kan bedragen, worden alle Romeinse sporen met vernieling bedreigd.

7.2 Site AS2 – Losweg – Nieuwste Tijden

Omwille van de geringe vormelijke en inhoudelijke waarde, lijkt ons deze structuur enkel gedenkwaardig.

8. Advies

Op basis van de waardering van de aangetroffen archeologische sites en analyse van het geplande grondverzet, worden voor de archeologische sites de volgende opties overwogen:

- Archeologisch vrijgeven
- Wettelijk bescherming als archeologisch monument
- Planologische bescherming via RUP, …
- Fysische bescherming door
  - behoud “in situ” via
    - planwijziging
    - bouwtechniek
    - conservering
  - behoud “ex situ” via
    - preventief opgraven
    - actieve werfbegeleiding
    - passieve werfbegeleiding

Advies 1: Het deel van het onderzoeksgebied gelegen buiten het areaal van site AS2 kan archeologisch vrijgegeven worden omwille van de afwezigheid van behoudwaardige archeologische sporen/structuren/sites.

Omwille van de behoudwaardigheid van site AS1, spitst het verder advies zich toe op dit deel van het plangebied.

Advies 2: omwille van de lage zeldzaamheid van dergelijke archeologische sites (Romeinse villae) binnen de Noord-Frankrijk/België/Nederland/Duitsland, zelfs binnen de open ruimte van de Vlaamse (zand)leemstreek, lijkt een wettelijke bescherming als archeologisch monument van deze site niet gegrond.

Advies 3: de hoge informatiewaarde van deze site kan maar gevaloriseerd worden indien eenzelfde vervolgonderzoek wordt geadviseerd voor de volledige site, dus inclusief het deel dat op het perceel van de sociale huisvestingsmaatschappij is gelegen. Dit betekent dat een fysische bescherming van deze site enkel doeltreffend kan zijn in twee gevallen:

- ofwel behoud in situ, meer bepaald het stopzetten van de ruimtelijke ontwikkelingen in het betreffende areaal (en eventueel uitvaardigen van beheersmaatregelen);
- ofwel behoud ex situ, meer bepaald het preventief opgraven van het betreffende areaal

Advies 4: in het geval van een preventieve opgraving, wordt best geopteerd voor een vlakdekkende opgraving met speciale aandacht voor

- de activiteitszones moeten beschouwd worden als 2 opgravingsniveau's omwille van de hoge waarschijnlijkheid op aanwezigheid van sporen onder de activiteitszones;
- systematische topografische opmeting van alle mobiele vondsten (incl. organische resten) binnen de "activiteitszones";
- systematische bemonstering van ecologisch-archeologisch materiaal;
- voorzien van stelposten omwille van de meer dan gemiddelde waarschijnlijkheid op aanwezigheid van
  - één of meer Romeinse grafvelden
  - Merovingische graven (vooral in en rond de steenbouw-structuren)

Advies 5: Met betrekking tot het perceel in ontwikkleing door de sociale huisvestingsmaatschappij wordt best een proefsleuvenonderzoek opgelegd met het oog op het vastleggen van de begrenzing van het villadomein.

Advies 6: Het is mogelijk om de archeologische opgravingen te faseren in functie van de fasering van de ontwikkelingsprojecten. Het valt echter aan te raden om het terreinwerk en de verwerking bij een zo beperkt mogelijk aantal partijen te beleggen. De opgraving op het terrein kan aan verschillende partijen worden toegewezen, maar dit veronderstelt wel vooraf vastgelegde en opgevolgde kwaliteitsafspraken voor het archeologisch onderzoek. Minimaal zou de verwerking door eenzelfde partij moeten uitgevoerd worden.

9. BIBLIOGRAFIE

BESTEK 2008 — s.a., Proefsleuvenonderzoek voorafgaand aan de realistaie van de verkaveling "Wolsemveld zone 3, deel 3" te Dilbeek. Bestek voor een studieopdracht., Zellik, Haviland, 2008.

SLECHTEN, 2004 — K. Slechten, Namen noemen. Het CAI-thesaurusproject., CAI-I, De opbouw van een archeologisch beleidsinstrument, IAP-Rapporten 14 (CAI-I), pp. 49-54, Brussel, 2004.

VERKAVELINGSPLAN 2008 — s.a., Verkavelingsplan Wolsemveld 3 deel 3, Zellik, Haviland, 15/12/2008.

10. LIJST VAN AFKORTINGEN

NOZ	Niet Onderzoekbare Zone
CAI	Centrale Archeologische Inventaris
GPS	Global Positioning System
-Mv	onder maaiveldniveau
PZ	Planningszone
TAW	Tweede Algemene Waterpassing
VIOE	Vlaams Instituut Onroerend Erfgoed

11. VERKLARENDE WOORDENLIJST

Ex situ	Tegenovergestelde van "in situ".
Horizont	Een duidelijk onderscheidbaar deel van de bodem, op basis van chemische en fysische eigenschappen van die bodem. http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Horizont&oldid=7306015, 16 september 2007.
Hydrologie	De studie naar het gedrag en de eigenschappen van water in de atmosfeer en op het aardoppervlak. http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Hydrologie&oldid=9408302, 16 september 2007
In situ	'in oorspronkelijke ligging' (Latijn), ter aanduiding voor archeologische resten die in dezelfde toestand worden teruggevonden als ze eertijds door de mens zijn achtergelaten. Bron: CAPENBERGHS 1990 p.191.
Off-site fenomeen	Een type van archeologische sporen die zich buiten de nederzettings- en begravingsstructuren bevindt (zoals perceelsgreppels, drinkpoelen, leemontginningskuilen, …).
Onderzoeksgebied	Dat deel van het plangebied dat onderworpen werd aan een (in dit geval) archeologisch vooronderzoek.
Plangebied	Dat deel van het aardoppervlak waarop een plan betrekking heeft. In dit geval, het gebied waarop de aanleg van de verkaveling Wolsemveld 3 betrekking heeft.
Silex	Zie Vuursteen
Site	(archeologische site)
Topografie	De studie van de beschrijving van kenmerken van plaatsen en gebieden. http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Topografie&oldid=9003090, 16 september 2007.
Vuursteen	Een gesteente dat in kalksteen wordt aangetroffen en meestal bruin of grijs van kleur is. Het gesteente wordt vuursteen genoemd omdat een slag met een stuk vuursteen op een stuk ijzer of pyriet kan resulteren in vonken, waarmee, met de nodige ervaring, een droog, brandbaar materiaal (zoals een plukje los katoen of gedroogd mos, of tondelzwam) aangestoken kan worden. In de steentijd maakten mensen stenen gebruiksvoorwerpen, zoals schrapers, pijlpunten, bijlen en klingen, bij voorkeur van dit materiaal. http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Vuursteen&oldid=9338501, 16 september 2007.

12. ARCHEOLOGISCHE PERIODEN

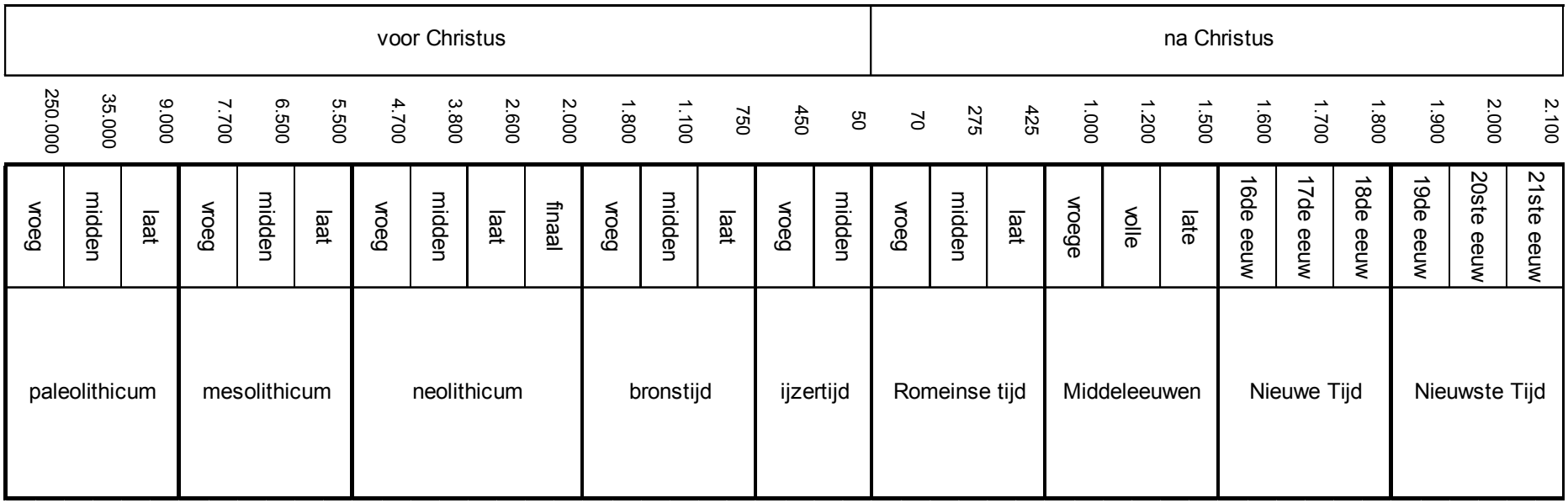

Figuur 45:
Archeologische perioden

Achterzijde:
Zicht op deel van de Romeinse kelder in WP13.
Bron: Triharch

Intercommunale Haviland cv
Brusselsesteenweg 617
1731 Zellik
tel. 02 466 51 00
info@haviland.be

Triharch
Heuve 25
3071 Erps-Kwerps
0498 / 563 908
info@triharch.be

PROVINCIE	VLAAMS BRABANT
ARRONDISSEMENT	HALLE-VILVOORDE
GEMEENTE	DILBEEK

verkaveling "Wolsemveld zone 3 deel 3" Dilbeek, 2009

Archeologisch proefsleuvenonderzoek in opdracht van HAVILAND Intercommunale

TRIHARCH
Archeologisch Onderzoek & Advies
BE 0 885.496.076
Heuve 25
B-3071 Erps-Kwerps
tel: +32 (0)498 56 39 08
e-mail: info@triharch.be

TRIH ARCH
archeologisch onderzoek & advies

Opgemeten en in plan gebracht door ondergetekende Dirk Ooms landmeter - expert, wettig bekleed door de Rechtbank van Eerste Aanleg zetelend te Antwerpen, Inschrijvingsnummer op het tableau van landmeters-experten: LAN041085

Rumst 01 juni 2009

Wijziging	Omschrijving	Datum	Get.	Akk.

Landmeetkundig buro OOMS bvba
Veerstraat 67
B-2840 RUMST
België
Tel: +32 (0)3 295.04.91
Fax: +32 (0)3 293.07.73
Gsm: +01 (0) 055.204.482
E-mail: info@meetpunt.be
website: www.meetpunt.be
BTW BE 457.877.513

Dossier:	Plannummer: 1.00	Formaat: mvt
Datum: 01-06-2009	Schaal: 1/250	Status: definitief

NOZ6
NOZ5
NOZ4
AS2-structuur 8
AS1
structuur 7
structuur 6

LEGENDE

	hoofdmeetpunt
AV1	aanlegvondst (nr.)
	steen (natuur)
WP1	werkput (nr.)
PR1	profiel (nr.)
S1	spoor (nr.)
	afbakening plangebied
hoogtelijnen t.o.v. TAW	
NOZ1	niet onderzoekbare zone (nr.)
structuur 1	archeologische structuur (nr.)
AS1	archeologische site (nr.)
	natuurlijk spoor
	Romeins grondspoor
	Romeins muurwerk
	Nieuwste Tijden grondspoor
	Onbepaald grondspoor

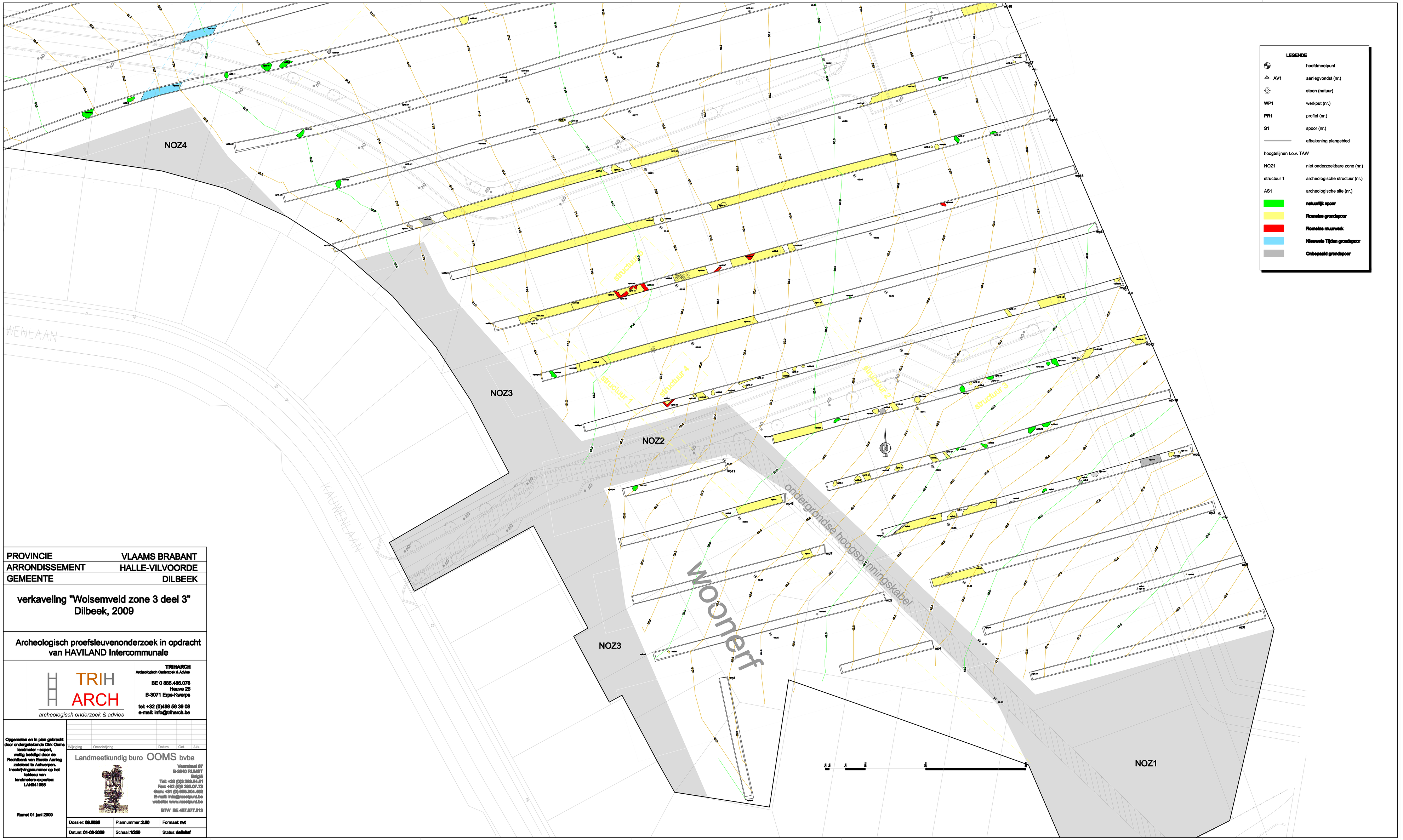

LEGENDE

	hoofdmeetpunt
AV1	aanlegvondst (nr.)
	steen (natuur)
WP1	werkput (nr.)
PR1	profiel (nr.)
S1	spoor (nr.)
	afbakening plangebied
hoogtelijnen t.o.v. TAW	
NOZ1	niet onderzoekbare zone (nr.)
structuur 1	archeologische structuur (nr.)
AS1	archeologische site (nr.)
	natuurlijk spoor
	Romeins grondspoor
	Romeins muurwerk
	Nieuwste Tijden grondspoor
	Onbepaald grondspoor

PROVINCIE	VLAAMS BRABANT
ARRONDISSEMENT	HALLE-VILVOORDE
GEMEENTE	DILBEEK

verkaveling "Wolsemveld zone 3 deel 3" Dilbeek, 2009

Archeologisch proefsleuvenonderzoek in opdracht van HAVILAND Intercommunale

TRIHARCH
archeologisch onderzoek & advies

TRIHARCH
Archeologisch Onderzoek & Advies
BE 0 885.486.076
Heuve 25
B-3071 Erps-Kwerps
tel: +32 (0)496 56 39 08
e-mail: info@triharch.be

Opgemeten en in plan gebracht door ondergetekende Dirk Ooms landmeter - expert, wettig bekleed door de Rechtbank van Eerste Aanleg zetelend te Antwerpen, Inschrijvingsnummer op het tableau van landmeters-experten: LAN041085

Rumst 01 juni 2009

Wijziging	Omschrijving	Datum	Get.	Akk.

Landmeetkundig buro OOMS bvba
Veerstraat 67
B-2840 RUMST
België
Tel: +32 (0)3 288.04.91
Fax: +32 (0)3 288.07.79
Gsm: +31 (0) 655.304.452
E-mail: info@meetpunt.be
website: www.meetpunt.be
BTW BE 467.877.913

Dossier: 08.0835	Plannummer: 2.00	Formaat: mt
Datum: 01-06-2009	Schaal: 1/250	Status: definitief

Metaaldetectie

Provincie:	Vlaams-Brabant	Gemeente:	Dilbeek	Plaats, Toponiem:	Wolsemveld3
Projectnr:		Code:			

Datum	Werkput	Vlak	Profiel	Spoor / Muur / Vloer /	GPS waypoint	Metaal-detectienr	Biep-waarde	Lokatie			Bemerkingen	Naam beschrijver
								X-coordinaat	Y-coordinaat	Z-coordinaat		
1/05/2009	WP3	VL1	nvt	S1	633	MD117	1	141021	171977		ter hoogte van stenen in sleufwand	Walter Sevenants
1/05/2009	WP4	VL1	nvt		641	MD121	1 - 11	141006	171958			Walter Sevenants
1/05/2009	WP5	VL1	nvt		636	MD118	1	141077	171978			Walter Sevenants
1/05/2009	WP5	VL1	nvt		637	MD119	1	141070	171976			Walter Sevenants
1/05/2009	WP5	VL1	nvt		638	MD120	1	141052	171972			Walter Sevenants
1/05/2009	WP6	VL1	nvt		646	MD122	1	141042	171956			Walter Sevenants
1/05/2009	WP6	VL1	nvt		647	MD123	1	141046	171953			Walter Sevenants
1/05/2009	WP8	VL1	nvt	S1	623	MD113	1	141013	171992			Walter Sevenants
1/05/2009	WP8	VL1	nvt	S1	624	MD114	1	141011	171991			Walter Sevenants
1/05/2009	WP9	VL1	nvt	S2	612	MD110	1	140968	171995		S2: greppel: komt overeen met WP11 ?	Walter Sevenants
1/05/2009	WP10	VL1	nvt	S1	615	MD111	1	140991	172001			Walter Sevenants
1/05/2009	WP10	VL1	nvt	S3	616	MD112	1	141001	172003		= greppel!	Walter Sevenants
1/05/2009	WP12	VL1	nvt	S1	604	MD109	3	140978	172013			Walter Sevenants
1/05/2009	WP12	VL1	nvt	S16	601	MD106	1	141068	172037			Walter Sevenants
1/05/2009	WP12	VL1	nvt	S5	603	MD108	1	141007	172021			Walter Sevenants
1/05/2009	WP12	VL1	nvt	S6	602	MD107	1	141012	172023			Walter Sevenants
1/05/2009	WP13	VL1	nvt	S10	594	MD103	2	140984	172032			Walter Sevenants
1/05/2009	WP13	VL1	nvt	S11	598	MD105	1	141035	172044			Walter Sevenants
1/05/2009	WP13	VL1	nvt	S4	592	MD101	3	140962	172025			Walter Sevenants
1/05/2009	WP13	VL1	nvt	S8	593	MD102	1	140981	172028			Walter Sevenants
1/05/2009	WP13	VL1	nvt		597	MD104	1	141014	172038			Walter Sevenants
1/05/2009	WP14	VL1	nvt	S3	587	MD100	1	140933	172032			Walter Sevenants
1/05/2009	WP14	VL1	nvt	S4	583	MD96	1	140969	172044			Walter Sevenants
1/05/2009	WP14	VL1	nvt	S4	584	MD97	1	140967	172044			Walter Sevenants
1/05/2009	WP14	VL1	nvt	S4	585	MD98	1	140959	172041			Walter Sevenants
1/05/2009	WP14	VL1	nvt	S4	586	MD99	1	140944	172035			Walter Sevenants
1/05/2009	WP14	VL1	nvt		581	MD94	1 - 5	140981	172046			Walter Sevenants
1/05/2009	WP14	VL1	nvt		582	MD95	1	140973	172045			Walter Sevenants
1/05/2009	WP15	VL1	nvt	M1	568	MD83	1	140940	172050			Walter Sevenants
1/05/2009	WP15	VL1	nvt	S10	576	MD91	1 - 5	140982	172062			Walter Sevenants
1/05/2009	WP15	VL1	nvt	S2	566	MD81	1	140925	172046			Walter Sevenants
1/05/2009	WP15	VL1	nvt	S3	567	MD82	1	140929	172047			Walter Sevenants
1/05/2009	WP15	VL1	nvt	S4	569	MD84	1	140940	172052			Walter Sevenants
1/05/2009	WP15	VL1	nvt	S4	570	MD85	1	140941	172051			Walter Sevenants
1/05/2009	WP15	VL1	nvt	S5	571	MD86	1	140952	172052			Walter Sevenants
1/05/2009	WP15	VL1	nvt	S7	572	MD87	1	140963	172056			Walter Sevenants
1/05/2009	WP15	VL1	nvt	S8	573	MD88	1	140967	172057			Walter Sevenants
1/05/2009	WP15	VL1	nvt	S8	575	MD90	1	140972	172060			Walter Sevenants
1/05/2009	WP15	VL1	nvt	S9	574	MD89	1	140971	172059			Walter Sevenants
1/05/2009	WP15	VL1	nvt		577	MD92	1	140987	172065			Walter Sevenants
1/05/2009	WP15	VL1	nvt		578	MD93	1	140999	172066			Walter Sevenants
1/05/2009	WP16	VL1	nvt	S1	560	MD77	&	140940	172068			Walter Sevenants
1/05/2009	WP16	VL1	nvt	S1	561	MD78	1	140938	172068			Walter Sevenants
1/05/2009	WP16	VL1	nvt	S1	562	MD79	1	140934	172067			Walter Sevenants
1/05/2009	WP16	VL1	nvt	S1	563	MD80	1	140926	172062			Walter Sevenants
1/05/2009	WP16	VL1	nvt	S4	553	MD70	1	140998	172081			Walter Sevenants
1/05/2009	WP16	VL1	nvt	S4	554	MD71	1	140997	172080			Walter Sevenants
1/05/2009	WP16	VL1	nvt	S4	555	MD72	1 - 7	140995	172081			Walter Sevenants
1/05/2009	WP16	VL1	nvt	S4	556	MD73	1 - 5	140993	172081			Walter Sevenants
1/05/2009	WP16	VL1	nvt	S4	557	MD74	1 - 8	140986	172081			Walter Sevenants
1/05/2009	WP16	VL1	nvt	S4	558	MD75	1	140981	172079			Walter Sevenants
1/05/2009	WP16	VL1	nvt	S4	559	MD76	1	140965	172073			Walter Sevenants
1/05/2009	WP17	VL1	nvt	S7	549	MD68	1	141003	172100			Walter Sevenants

1/05/2009	WP17	VL1	nvt	S7	550	MD69	1 - 12	141006	172101			Walter Sevenants
1/05/2009	WP17	VL1	nvt		548	MD67	1	141001	172101			Walter Sevenants
1/05/2009	WP18	VL1	nvt	S2	542	MD65	1	140924	172092			Walter Sevenants
1/05/2009	WP18	VL1	nvt	S4	537	MD60	1	141032	172121			Walter Sevenants
1/05/2009	WP18	VL1	nvt	S4	538	MD61	1	141028	172119			Walter Sevenants
1/05/2009	WP18	VL1	nvt	S4	539	MD62	1	141025	172119			Walter Sevenants
1/05/2009	WP18	VL1	nvt	S4	540	MD63	1	141025	172117			Walter Sevenants
1/05/2009	WP18	VL1	nvt		541	MD64	1	141022	172118			Walter Sevenants
1/05/2009	WP18	VL1	nvt		543	MD66	1	140896	172084			Walter Sevenants
1/05/2009	WP19	VL1	nvt	nvt	532	MD57	1	140963	172118			Walter Sevenants
1/05/2009	WP19	VL1	nvt	nvt	533	MD58	1	140970	172119			Walter Sevenants
1/05/2009	WP19	VL1	nvt	nvt	534	MD59	1 - 6	140998	172129			Walter Sevenants
1/05/2009	WP2	VL1	nvt	AV1	629	MD115	1 - 8	140992	171969			Walter Sevenants
1/05/2009	WP2	VL1	nvt		630	MD116	1	141003	171972			Walter Sevenants
1/05/2009	WP20	VL1	nvt	S11	526	MD53	3	140956	172131			Walter Sevenants
1/05/2009	WP20	VL1	nvt	S11	527	MD54	2	140955	172131			Walter Sevenants
1/05/2009	WP20	VL1	nvt	S12	525	MD52	1	141008	172144			Walter Sevenants
1/05/2009	WP20	VL1	nvt	S3	528	MD55	1	140829	172101			Walter Sevenants
1/05/2009	WP20	VL1	nvt	S3	529	MD56	10	140826	172099			Walter Sevenants
1/05/2009	WP21	VL1	nvt	S4	510	MD39	1	140920	172136			Walter Sevenants
1/05/2009	WP21	VL1	nvt	S4	511	MD40	1	140927	172136			Walter Sevenants
1/05/2009	WP21	VL1	nvt	S4	512	MD41	1	140928	172138			Walter Sevenants
1/05/2009	WP21	VL1	nvt	S4	513	MD42	2	140931	172141			Walter Sevenants
1/05/2009	WP21	VL1	nvt	S5	514	MD43	1 - 5	140934	172141			Walter Sevenants
1/05/2009	WP21	VL1	nvt	S6	515	MD44	1	140940	172141			Walter Sevenants
1/05/2009	WP21	VL1	nvt	S6	516	MD45	1 - 5	140944	172142			Walter Sevenants
1/05/2009	WP21	VL1	nvt	S6	517	MD46	1 - 4	140946	172145			Walter Sevenants
1/05/2009	WP21	VL1	nvt	S6	518	MD47	1	140959	172147			Walter Sevenants
1/05/2009	WP21	VL1	nvt	S6	519	MD48	1	140965	172150			Walter Sevenants
1/05/2009	WP21	VL1	nvt	S6	520	MD49	1	140973	172152			Walter Sevenants
1/05/2009	WP21	VL1	nvt	S6	521	MD50	1	140987	172158			Walter Sevenants
1/05/2009	WP21	VL1	nvt	S6	522	MD51	1	141012	172164			Walter Sevenants
1/05/2009	WP22	VL1	nvt		503	MD34	6	140947	172159		langs M3 maar erbuiten	Walter Sevenants
1/05/2009	WP22	VL1	nvt	M2	502	MD33	1	140948	172161			Walter Sevenants
1/05/2009	WP22	VL1	nvt	M2	504	MD35	6	140945	172158			Walter Sevenants
1/05/2009	WP22	VL1	nvt	M3	501	MD32	1 - 9	140955	172162			Walter Sevenants
1/05/2009	WP22	VL1	nvt	S19	507	MD38	1 - 8	140923	172154			Walter Sevenants
1/05/2009	WP22	VL1	nvt	S20	505	MD36	1	140929	172156			Walter Sevenants
1/05/2009	WP22	VL1	nvt	S20	506	MD37	1	140928	172154			Walter Sevenants
1/05/2009	WP22	VL1	nvt	S23	497	MD28	1 - 9	141010	172177			Walter Sevenants
1/05/2009	WP22	VL1	nvt	S23	498	MD29	1	141009	172178			Walter Sevenants
1/05/2009	WP22	VL1	nvt	S23	499	MD30	1	141002	172174			Walter Sevenants
1/05/2009	WP22	VL1	nvt	S23	500	MD31	1	140959	172163			Walter Sevenants
1/05/2009	WP23	VL1	nvt	S10	487	MD20	6	140941	172173		Romeinse greppel!	Walter Sevenants
1/05/2009	WP23	VL1	nvt	S11	488	MD21	1	140952	172177			Walter Sevenants
1/05/2009	WP23	VL1	nvt	S11	489	MD22	1	140962	172178			Walter Sevenants
1/05/2009	WP23	VL1	nvt	S11	490	MD23	1	140962	172179			Walter Sevenants
1/05/2009	WP23	VL1	nvt	S11	491	MD24	2 - 7	140968	172179			Walter Sevenants
1/05/2009	WP23	VL1	nvt	S11	492	MD25	1	140971	172182			Walter Sevenants
1/05/2009	WP23	VL1	nvt	S11	493	MD26	1	140973	172183			Walter Sevenants
1/05/2009	WP23	VL1	nvt	S3	484	MD17	1	140860	172150			Walter Sevenants
1/05/2009	WP23	VL1	nvt	S3	485	MD18	1	140860	172152			Walter Sevenants
1/05/2009	WP23	VL1	nvt	S8	486	MD19	1 - 8	140928	172169			Walter Sevenants
1/05/2009	WP23	VL1	nvt		494	MD27	1	140994	172189			Walter Sevenants
1/05/2009	WP24	VL1	nvt	M1	473	MD8	1	140996	172206			Walter Sevenants
1/05/2009	WP24	VL1	nvt	nvt	472	MD7	1	140996	172205			Walter Sevenants
1/05/2009	WP24	VL1	nvt	S13	476	MD11	1	140972	172196			Walter Sevenants
1/05/2009	WP24	VL1	nvt	S14	475	MD10	1	140990	172204			Walter Sevenants
1/05/2009	WP24	VL1	nvt	S14	474	MD9	1	140993	172203			Walter Sevenants
1/05/2009	WP24	VL1	nvt	S8	479	MD14	1	140875	172172			Walter Sevenants
1/05/2009	WP24	VL1	nvt	S8	480	MD15	1	140873	172173			Walter Sevenants
1/05/2009	WP24	VL1	nvt	S8	481	MD16	1	140871	172170			Walter Sevenants
1/05/2009	WP24	VL1	nvt		477	MD12	1	140905	172178		tussen S9 en S10 is Romeins spoor!	Walter Sevenants

1/05/2009	WP24	VL1	nvt		478	MD13	1	140904	172178		tussen S9 en S10 is Romeins spoor!	Walter Sevenants
1/05/2009	WP25	VL1	nvt	nvt	469	MD6	4	140972	172210			Walter Sevenants
1/05/2009	WP26	VL1	nvt	nvt	454	MD1	5	140935	172236			Walter Sevenants
1/05/2009	WP26	VL1	nvt	nvt	455	MD2	1	140927	1702241			Walter Sevenants
1/05/2009	WP26	VL1	nvt	nvt	456	MD3	1	140923	172244			Walter Sevenants
1/05/2009	WP27	VL1	nvt	nvt	464	MD5	1	140845	172210			Walter Sevenants
1/05/2009	WP28	VL1	nvt	nvt	459	MD4	8	140912	172226			Walter Sevenants